

Tiense vechter

Het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) door SLE is erkend door de Vlaamse overheid

Doel

Instandhouding lokaal ras

Eigenschappen

Herkomst De oudste vermelding van de Tiense of Brabantse vechter dateert van 1884. Jarenlang werd dit ras echter verdrukt door de andere inlandse vechthoenders. Eerst werd de Tiense samen met de Brugse en de Luikse in het vakje 'Belgische vechter' gedruwd, later werd hij aanzien als onderras van de Luikse vechter. Het is pas sinds 1982 dat de Tiense vechter opnieuw als volwaardig ras wordt aanzien.

De Tiense is afkomstig uit de driehoek gevormd door de provincies Brabant, Limburg en Luik en voornamelijk uit de omgeving van Tienen. Qua uitzicht is dit vechthoen nagenoeg gelijk aan het Luikse met als grootste verschilpunt de totale afwezigheid van pigment in huid, snavel en loopbenen. Ongeacht de kleurslag moet een Tiense vechter steeds een witte huid, witte snavel en witte loopbenen hebben. Het aangezicht en de kam zijn steeds rood van kleur en de ogen oranje. Daarnaast zijn er nog enkele kleinere verschillen. Zo is bijvoorbeeld de kop wat fijner en de kam drierijig. Een brede waaier van kleurslagen is erkend maar de meest typische kleurslag is en blijft koekoek.

Tegenwoordig is de Tiense vechter een zeldzaamheid die in stand gehouden wordt door enkele enthousiastelingen. Zonder de inspanningen van wijlen Albert Hofman eind de jaren zeventig was de Tiense waarschijnlijk reeds lang uitgestorven.

Tiense vechter haan

Algemeen voorkomen

Zeer fors en zwaar hooggesteld erwtenkammig vechthoen met een sterk opgerichte lichaamshouding. De typische donkere pigmentatie van het gezicht en

de kopversierselen geven de kop een zeer brutale en uitdagende uitdrukking. Ondanks de vrij krappe lichaamsbevedering is de sierbevedering bij de haan goed ontwikkeld. Uitdagend en onbevreesd van karakter.

Eigenschappen

- vechthoen, groeit traag. Hard vlees
- vliegt zelden
- agressief naar soortgenoten, gescheiden opfok van geslachten soms nodig
- eenmaal de rangorde in de groep bepaald rustig. Handtam te maken
- wordt zelden broeds, en soms te agressief om de kuikens groot te brengen
- legt 100 bruin-gele eieren/jaar van een 55 gram

Uiterlijk haan

- **kam:** niet te grote erwtenkam met smalle basis, rood van kleur
- **kop:** zeer krachtig met een forse en brede vlakke schedel en sterk overstekende wenkbrauwen
- **gezicht:** onbevederd, fijn van weefsel, rood van kleur
- **snavel:** krachtig en gebogen, kleur afhankelijk van de kleurslag
- **kinlellen:** rudimentair, liefst ontbrekend
- **keelwam:** goed ontwikkeld
- **oorlellen:** zeer klein, rood van kleur
- **ogen:** hoog in de schedel geplaatst, diepliggend door de overstekende wenkbrauwen, met donkere oogrand, levendig, brutaal en uitdagend van uitdrukking, oranjerood
- **hals:** lang en krachtig, tamelijk gebogen
- **romp:** langwerpige, krachtig en goed gespierd. Houding uitdagend en onbevreesd, sterk opgericht met sterk afhellende ruglijn
- **rug:** breed, vlak, sterk afhellend, brede lenden. Schouders breed en goed gevuld
- **borst:** breed, hoog gedragen maar niet vooruitstekend, krachtig gespierd, borstbeen zeer lang en diep liggend
- **vleugels:** krachtig en goed aangetrokken, schuin en evenwijdig met het lichaam gedragen. Vleugelboegen niet uitspringend
- **staart:** goed gevuld en niet te ver geopend, middellang, onder een hoek van 45 graden gedragen. De talrijke middellange sikkels zijn weinig gebogen
- **benedendijen:** lang en sterk gespierd, goed uit het gevederte tredend
- **loopbenen:** lang en dik, krachtig, voldoende uit elkaar geplaatst en evenwijdig. Voorzien van stevige en goed ontwikkelde sporen. Wit tot rozeachtig wit van kleur, iets grijze aanslag toegestaan
- **tenen:** lang, krachtig en goed gespreid, ook de achterteen lang en de grond goed rakend. Zelfde kleur als de loopbenen
- **nagels:** wit tot licht hoornkleurig en goed gebogen
- **bevedering:** gesloten, hard en vrij krap met weinig donsontwikkeling. De sierbevedering daarentegen is goed ontwikkeld
- **halsbehang:** goed ontwikkeld, tamelijk lang maar niet te vol, reikend tot op de schouders en de rug
- **zadelbehang:** goed ontwikkeld, overgang naar de staart goed opvullend
- **huid:** wit

Uiterlijk hen

Behalve de secundaire geslachtsverschillen, dezelfde kenmerken als bij de haan, met uitzondering van:

- **staart:** tamelijk gesloten, onder een hoek van 35 graden gedragen. Staartstuurveren tamelijk lang en elkaar goed afdekkend
- **loopbenen:** de aanwezigheid van sporen bij de hen dient beschouwd te worden als een kwaliteit

Opmerking

Tiense vechters zijn op de eerste plaats typedieren. De kleur en tekening van het gevederte weegt minder zwaar door bij de beoordeling.

Kleurslag

Erkende kleurslagen (21): zwart, wit, blauw, zwart goudhalzig, blauw goudhalzig, zwart zilverhalzig, blauw zilverhalzig, goudberken, blauwgoudberken, berken, blauwberken, patrijs, blauwpatrijs, zilverpatrijs, blauwzilverpatrijs, roodgeschouderd zilverpatrijs, roodgeschouderd blauwzilverpatrijs, tarwe, blauwtarwe, koekoek, koekoek goudhalzig. (Zie algemene kleurbeschrijving)

Gewichten

Jonge haan 4,00 kg
Jonge hen 3,50 kg

Overjarige of oude haan 5,00 kg
Overjarige of oude hen 4,00 kg

Te vermijden fouten

Te weinig gespierde borst; te smalle schouders; te horizontale rug; te hoog of te laag gedragen vleugels; te lage staartdracht; te licht beenwerk; te smalle beenstand; te lichte of te donkere oog- of snavelkleur; te donkere beenkleur; wit in de oorlellen.

Zware fouten

Veel te kleine gestalte; sporen van geel pigment in de snavel, benen of huid; gele of parelwitte ogen; witte oorlellen; aanwezigheid van donker pigment in het gezicht.

Status

Bedreigd.

Geografisch

Slechts een viertal kwekers verspreid over Vlaanderen.

Systeem van identificatie - niet-verwijderbare ring

Pluimvee dat gehouden wordt op het eigen erf dient niet identificeerbaar te zijn en bij het verhandelen van dieren van de ene fokker naar de andere moeten de dieren ook niet identificeerbaar zijn. Maar van zodra dieren naar een verzameling (tentoonstelling of verkoopmarkt, ...) gaan, moeten ze identificeerbaar zijn met een niet-verwijderbare pootring. SLE verdeelt ringen die ook op pluimveetentoonstellingen aanvaard worden (EE-ringen). Daarnaast heeft SLE ringen voor dieren van eigen kweek die bestemd zijn voor huis- tuin- en keukengebruik.

De ringmaat voor de Tiense vechter: 24 mm (haan) en 22 mm (hen).

De wet zegt het volgende: ***“Het verhandelen van pluimvee en hobbypluimvee naar en door ‘hobbyhouders’, al dan niet via de markten, is verboden, met uitzondering van de afwijkingen.”***

De afwijkingen:

1) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van pluimvee en hobby pluimvee, al dan niet via de markten, door een **pluimveehandelaar** toegelaten onder de volgende bijkomende voorwaarden:

De pluimveehandelaar kan enkel pluimvee en hobbypluimvee verhandelen dat afkomstig is van:

- a) een houder van **pluimvee geregistreerd in Sanitel**.
- b) een houder van **hobbypluimvee geregistreerd in Sanitel**, op voorwaarde dat deze al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts tegen ND heeft la-

ten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd. De aangekochte dieren waren bovendien minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd.

- c) een houder van **hobbypluimvee, die niet in Sanitel geregistreerd** is, op voorwaarde dat:
- de verhandelde kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen individueel geïdentificeerd zijn met een gesloten **niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoötechnische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
  - deze de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.
  - de aangekochte dieren ten minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd waren.

2) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee, al dan niet via de markten, **door een in Sanitel geregistreerde hobbyhouder** toegelaten onder de volgende voorwaarden:

- a) De houder is verplicht om al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwerg- kwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts te laten vaccineren tegen ND. Deze vaccinatie gebeurt ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie wordt door de erkende dierenarts geattesteerd.
- b) Voor het verhandelen naar een handelaar, moeten de verhandelde dieren volgens de instructies vermeld onder punt 1.c al tenminste 15 dagen en maximum 9 maanden gevaccineerd zijn.
- c) Voor het verhandelen naar een andere houder van hobbypluimvee, al dan niet in Sanitel geregistreerd, moeten de verhandelde dieren gevaccineerd zijn volgens de instructies vermeld onder punt 1.c.

3) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee door **een niet in Sanitel geregistreerde hobbyhouder**, met uitzondering van de verkoop via de markten, toegelaten onder de volgende voorwaarden:

- a) **De houder kan zonder voorwaarden zijn hobbypluimvee direct verhandelen met een andere hobbyhouder.**
- b) De houder kan zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van

het geslacht Columba en pauwen verhandelen **aan een pluimveehandelaar** op voorwaarde dat:

- i. deze dieren individueel **geïdentificeerd zijn met een gesloten niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoö-technische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
- ii. de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND werden **gevaccineerd**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.

Systeem voor registratie van afstamming

Steunpunt Levend Erfgoed vzw gebruikt een eigen softwaresysteem om het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) te kunnen doen. Het is een eenvoudig systeem dat enkel beoogt te registreren wie welke dieren houdt en hoeveel. Identificatie van de dieren is voor dit systeem niet nodig aangezien volgende gegevens door de fokker zelf kunnen ingevoerd worden. Iedereen die een account aanmaakt via www.sle.be en mijnSLE kan gratis het programma gebruiken. SLE-lidmaatschap is niet vereist.

In de databank volgende gegevens bijgehouden:

- de eigenaar
- het ras
- de kleurslag

Verder kan geantwoord worden op volgende vragen:

- Ik heb een idee van het aantal jonge en volwassen dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal jonge en volwassen dieren
- Ik moet me beperken tot een globaal aantal dieren

Steunpunt Levend Erfgoed vzw werkt aan een nieuw patrimoniumbeheerprogramma waarin het ook voor neerhofdieren mogelijk zal zijn dieren op individuele basis te registreren en afstammingsgegevens zullen kunnen bijgehouden worden.

Selectie- en fokdoelstellingen

De Tiense vechter is een dubbeldoelras dat bruin-gele eieren legt van ongeveer 55 gram. Het doel van de fokkerij is de instandhouding met behoud van de kenmerken en de nutsdoelen.

De gezondheid van de dieren is van groot belang binnen de stamboekfokkerij. Fokkers worden geadviseerd om enkel dieren in te zetten met een probleemloze gezondheid die een minimum aan diergeneeskundige zorg vereisen en die geen zoötechnische gebreken vertonen.

Bijzondere aandacht gaat naar de soliditeit van het geraamte: geen krom borstbeen, geen kromme benen of tenen, geen X- of O-benen, geen karperrug, geen splitvleugels, kruisbekken... Doordat bij pluimvee meer lijnenteelt voorkomt, is grote aandacht nodig bij het beoordelen van de nakomelingen en kunnen genetische afwijkingen niet gebruikt worden voor de fok.

Van inteelt is sprake als twee dieren met elkaar worden gepaard die familie van elkaar zijn. Bij lijnenteelt wordt hetzelfde gedaan. Het verschil tussen inteelt en lijnenteelt betekent in de praktijk meestal een verschil in gradatie. Bij het toepassen van lijnenteelt is de achterliggende gedachte veelal om daarmee goede eigenschappen te 'verankeren' en zo zekerheid in de vererving te creëren.

Maar lijnenteelt en zeker inteelt geeft een verhoogde kans op het optreden van erfelijke afwijkingen en het optreden van inteeltdepressie (voornamelijk terug te zien in verminderde vruchtbaarheid en vitaliteit). Op populatieniveau is een verkleining van de genetische spreiding (dieren in de populatie worden steeds meer familie van elkaar).

Inteelt en lijnenteelt is af te raden als het om de instandhouding van het ras gaat.